

A Levegő Munkacsoport sajtóközleménye a boltokban kapható rovarirtó és rovarriasztó szerekről

Idén májusban a Levegő Munkacsoport felhívta a figyelmet arra, hogy Budapest belterületén egy olyan vegyszerrel, dichlorvos-szal végzik a szúnyogirtást, melynek rákkeltő minősítése az elhíresült DDT-vel azonos. Ezt a hatóanyagot viszont az engedélyező hatóság adatai alapján meg lehet találni több otthoni használatra árusított rovarirtószerben: Hit légy- és szúnyogirtó aeroszol; Flotox légy- és szúnyogirtó aeroszol; Unicron Extra csótányirtó aeroszol.

A problémával összefüggésben ellenőriztük, hogy a lakosság számára a boltokban árusított rovarirtókban és -riasztókban vajon milyen vegyszereket használnak és azoknak milyen hatása lehet. Ez különösen fontos azért is, mert a veszélyes szerek szakszerűtlen használata tovább növeli a kockázatot. A veszélyes szerek szakszerűtlen használata kockázattal jár. Laikus felhasználás miatt dózisokról se igazán lehet beszélni, hisz vannak, akik egy fél doboz sprayt kifújnak pár szúnyogra. Tartottunk attól, hogy a rovarirtókra vonatkozó következtelen és hiányos hazai szabályozás és engedélyezés miatt egyes cégek Nyugaton már eladhatatlan, káros hatású szereket forgalmaznak hazánkban.

Sejtésünk sajnos beigazolódtott: az engedélyezett szerek között találtunk olyan anyagokat, amelyeket negatív egészségügyi hatásai miatt az egész Európai Unióban kitiltottak a növényvédelemből. Olyanok anyagok is előfordultak, amelyeket I-es vagy II-es forgalmi kategóriába soroltak növényvédőszerként – azaz ezeket csak szakember használhatja a veszélyei miatt. Találtunk valószínűleg rákkeltő, illetve hormon és immunrendszert károsító anyagokat, és ami nehezen magyarázható, olyan anyagokat is engedélyeztek beltéri használatra, amelyekre a szabadban munkaegészségügyi várakozási időt írnak elő (azaz se ember, se állat nem mehet be a kezelt területre adott ideig). Ez a kitétel azért is kiemelendő, mivel lakásokban a hatóanyagok lebomlása egészen máshogy alakul (általában sokkal hosszabb), mint szabadföldön. E szabadon vásárolható mérgek címkézése is igen hiányos. „Bio”-nak neveznek el szintetikus mérgeket; nem jelzik, hogy mennyit szabad belőlük használni. Nem tartjuk elfogadhatónak, hogy ezeket a mérgező szereket illatosítsák és ezáltal még fokozottabb használatra serkentsenek.

A Levegő Munkacsoport felmérése természetesen nem teljes. Csak azok a termékek szerepelnek a listánkon, amelyek az általunk bejárt négy boltban kaphatóak voltak.

Fel kell hívni figyelmet arra, hogy részben a reklámok sugallatára rengeteg felesleges rovarirtó szert használunk. Fontos hangsúlyozni, hogy létezik számtalan, az emberi egészségre nem, vagy lényegesen kevésbé ártalmas rovarirtó és rovarriasztó szer. Tehát van lehetőség arra, hogy elkerüljük a felesleges használatot, vagy keressünk természetes alternatívákat. Ismert például a levendula molyűző hatása, melynek a szaga is kellemesebb a mérgező naftalinénál. Ha mégis feltétlenül szükséges szintetikus szert használunk, tájékozódjunk annak egészségügyi hatásáról (angolul megtalálható a <http://www.pesticideinfo.org/> címen; a magyar adatbázis felállításán dolgozunk), és keressük a legkevésbé ártalmas szert. A rovarirtó és -riasztó szerekkel kapcsolatos problémákra azonban egy sokkal szigorúbb és következetes szabályozás nyújtana megfelelő megoldást, mely nem engedi a káros anyagok használatát semmilyen esetben, ha léteznek biztonságos alternatívák. A hazánkban engedélyezett készítmények sürgős és alapos felülvizsgálatát és engedély-visszavonását javasoljuk.

Melléklet: A Levegő Munkacsoport felméréseinek összefoglalója egyes boltokban árusított rovarirtó és -riasztó szerekről és azok hatóanyagáról.

Budapest, 2005. augusztus 19.

Melléklet:

A Levegő Munkacsoport értékelése az egyes boltokban kapható kockázatot hordozó rovarirtókról és rovarriasztókról a Pesticide Action Network adatbázisa (www.pesticideinfo.org) alapján

A hatóanyag neve és hatása	Termékek
<p>esbiotin, esbiotrin, S-bioalletrin, esbiol, s-bioallethrin, esbiothrin: emberen lehetséges rákkeltő hatású piretroid, Az anyag nagyon mérgező a vízi élőlényekre. (EU-ban és Magyarországon is 2003 óta tiltott növényvédőszerként, 2076/2002/EC.)</p>	<p>Biolit párologtatófolyadék (szúnyog) Biolit párologtatólapka (szúnyog) Biolit plus spray (darázs) Biolit spray (légy-szúnyog) Biolit spray (csótány-hangya) Mortein párologtató Orion molyirtó Orion protector utántöltő Chemotox utántöltő Vape lapka (légy)</p>
<p>Cipermetrin, cypermethrin: erősen mérgező, bőr- és szemirritáló, esetleges rákkeltő piretroid (csak Mo. használja az EU-ban)</p>	<p>Mortein lure'n'kill spray (csótány-hangya) Protect permet (mászó) Raid Max spray (csótány-hangya)</p>
<p>d-fenotrin, d-fenothrin: Lehetséges hormonmoduláns. Az anyag nagyon mérgező a vízi élőlényekre (fenotrin EU-ban és Magyarországon is 2003 óta tiltott növényvédőszerként).</p>	<p>Mortein Ultra spray (légy-szúnyog) Protect spray (légy-szúnyog) Orion spray (légy-szúnyog)</p>
<p>Klórpirifosz, chlorpyrifos: hormonmoduláns, idegrendszerre ható, állatokon rákkeltő, halakra és méhekre veszélyes, (EU-ban várható a betiltása) szerves foszforsav-észter vegyület. A hazai biztonsági adatlapja szerint: Szigorú higiéné! serdülők és gyermekek expozícióját el kell kerülni! A levegőben lebegő részecskék veszélyes koncentrációja azonban, gyorsan kialakulhat permetezés vagy kiszórás esetén. Az anyagnak hatása lehet az idegrendszerre, okozhat görcsöket, légzési elégtelenséget.</p>	<p>Orion csapda (hangya) Orion csapda (csótány) Protect Hangyairtó granulátum Raid csapda (hangya) <i>Megj: a csapdák kockázata lényegesen kisebb, mintha a levegőbe fűjjük, vagy párolog</i></p>
<p>Metomil, methomyl: erősen mérgező, idegrendszert károsító, hormonrendszerre ható szer.</p>	<p>Protect szexferomon (légy)</p>
<p>Alletrin, d-alletrin, allethrin: emberen lehetséges rákkeltő, hormonmoduláns piretroid vegyület (EU-ban és Magyarországon is 2003 óta tiltott növényvédőszerként).</p>	<p>Biotoll Bengal spirál (szúnyog) Protect B spirál (szúnyog) Protect B lapka (szúnyog) Raid lapka Raid spirál Raid párologtató Vape spirál Vape mini spirál</p>
<p>Bioalletrin, bioallethrin: emberen lehetséges rákkeltő, hormonmoduláns vegyület</p>	<p>Mortein Insect seeker spray (légy-szúnyog) Uni-tox spray illatosított (légy-szúnyog) Vape lapka (légy)</p>
<p>piperonyl butoxide: emberen lehetséges rákkeltő,</p>	<p>Biolit spray (légy-szúnyog) Származék: Chemotox Bogáncs spray (kutya rovartelenítő)</p>

A hatóanyag neve és hatása	Termékek
<p>permetrin, permethrin: piretroid, EPA C besorolás szerint: emberen esetleges rákkeltő, hormonmoduláns, lehetséges immunmoduláns, halakra veszélyes. (EU-ban 2003-tól tiltott növényvédő-szer, Magyarország derogációt kért a használatára.)</p>	<p>Biolit spray (légy-szúnyog) Biolit spray (molyirtó) Chemotox spray (molyirtó) Chemotox spray (csótány, hangya) Diffusil repelent plus spray ruhára (kullancsriasztó) Protect porozó (mászó rovarok) Protect 3X hatás spray (mászó rovarok) Raid levendula spray (molyirtó)</p>
<p>deltametrin, deltamethrin: vízi környezetre kiemelten veszélyes piretroid, lehetséges génekárosító.</p>	<p>Biolit spray (csótány-hangya) Biolit spray (molyirtó) Biolit plus spray (darázs) Chemotox spray (légy) Chemotox spray (csótány, hangya) Chemotox DOMOTEX porozószer (hangya) Mortein Barrier outdoor spray (csótány-hangya) Protect permet (mászó rovarok) Protect New habspray (mászó rovarok) Uni-tox spray illatosított (légy-szúnyog)</p>
<p>tetrametrin, tetramethrin: emberen lehetséges rákkeltő piretroid vegyület.</p>	<p>Chemotox Bogáncs spray (kutya rovartalanító) Chemotox spray (molyirtó) Chemotox spray (csótány, hangya) Protect spray (repülő) Protect Biztos hatás Származék: Chemotox Bogáncs spray (kutya rovartalanító)</p>